

La Grande Bibliothèque

L'Hôtel de Soubise, construït a primers del segle XVIII per a la princesa de Rohan, és un dels palaus més delicats i perfectes del barri del Marais: portal solemne a la Rue des Francs-Bourgeois, pedra de color de crema torrada, un pati immens de gespa impecable, façana clàssica, columnes, pintures de Boucher rococó. El mateix dia que vaig visitar el palau deliciós, on hi ha part dels arxius nacionals de França, sopava amb un amic de molts anys, pur producte de París, fill de jueus polonesos. Precisament, em va dir, jo també acabe de fer algunes visites a l'Hôtel de Soubise, buscant papers sobre els meus avis. Els papers, els que en queden, mostren amb quin mètode, amb quina perfecció, les autoritats franceses organitzaren la detenció dels seus veïns jueus: amb llistes de domicilis, amb centenars de vehicles prèviament requisats, amb participació massiva de tot l'aparell administratiu i policial, amb tot el que calia. Després, els detinguts van ser enviats als camps de trànsit, i d'allí als camps d'extermini, com havia de ser, naturalment, atesa l'exemplar col·laboració amb els alemanys. El pare del meu amic va poder escapar-se'n per simple casualitat: aquella nit no era a casa. La família havia immigrat feia poc de Polònia, i dels parents que es quedaren allà no en va sobreviure cap. El meu amic francès mai no m'havia parlat d'aquests fets, ni una sola vegada, ni un sol comentari. El seu pare tampoc no en parlava: a taula, al Boulevard Saint-Michel, parlava sempre de França i dels vins i els formatges francesos, amb un residu d'accent polonès. Però llavors, quan el pare ja feia temps que era mort, el fill havia volgut recuperar la pròpia història, o almenys situar l'extermini dels avis i els oncles en alguna carpeta als Archives Nationales. On es troba també l'inventari dels béns expropiats, de les cases buides que els veïns ocuparen amb consciència tranquil·la, dels mobles i de les obres d'art que els mateixos jueus havien de classificar als magatzems per facilitar-ne la tria als espoliadors. Pocs dies després vaig visitar la nova Biblioteca Nacional de París, aquell inexplicable monument a la pròpia memòria que va fer construir Mitterrand. I allà en

Joan Francesc Mira

aquells solars, on ara hi ha la gran biblioteca, hi havia fins el final de la guerra el magatzem on els alemanys van portar tot el botí saquejat als jueus de París. Van ser uns quaranta mil apartaments, els que buidaren en una campanya d'un mes, i

tots els que van prendre part en aquest programa, les autoritats financeres i fiscals, les oficines d'empadronament i del cadastre, els bancs i les agències d'assegurances, la policia, les empreses de transport i els porters de les vivendes, sabien sense dubte que d'aquelles persones deportades difícilment en tornaria cap.

En aquell magatzem, recorda W.G. Sebald en la novel·la *Austerlitz*, "s'amuntegà a partir del 1942 tot el que la nostra civilització ha produït, per embellir la vida o per al simple ús domèstic, des de calaixeres Lluís XIV, porcellanes de Meissen, catifes perses i biblioteques senceres, fins a l'últim saler o pot de pebre... Més de cinc-cents historiadors de l'art, antiquaris, restauradors, ebenistes, rellotgers, pel·leters i costurers portats del camp de Drancy i vigilats per un contingent de soldats indoxinesos, s'ocupaven catorze hores diàries de posar en condicions els béns que entraven i de classificar-los per valor i tipus...". Més de set-cents trens van eixir d'allí cap a les destrossades ciutats del Reich. "Però les coses més valuoses, com és natural, no van ser enviades a l'engròs a les ciutats bombardejades: on van anar, no vol saber-ho ja ningú, de la mateixa manera que, en general, tota aquesta història està enterrada, en el sentit més general de la paraula, sota els fonaments de la Grande Bibliothèque del nostre faraònic president...". Així actuà la dolça, culta i humanitària França, i així va ser el saqueig i l'extermini, tranquil, amb coneixement general, amb magatzems ordenats, amb papers als arxius, amb un espoli exemplar i oblidat. Amb milions de víctimes i amb milions de còmplices i de beneficiaris ordinaris de bona consciència i de memòria buida. I ara que a les sales de cinema fan una pel·lícula que es diu *Monuments men*, seria una ocasió perfecta (una més, i totes desaprovades) per meditar humilment sobre la història dels europeus i d'Europa.

“Pocs dies després vaig visitar la nova Biblioteca Nacional de París, aquell inexplicable monument a la pròpia memòria que va fer construir Mitterrand. I allà en aquells solars, on ara hi ha la gran biblioteca, hi havia fins el final de la guerra el magatzem on els alemanys van portar tot el botí saquejat als jueus de París”